
Wat de naderende dood vertelt over het leven

TEKST: CECILE VOSSSEN • BEELDEN: RINGEL GOSLINGA

Hoe kijk je terug als je niet lang meer te leven hebt? Welke vragen stel je jezelf? Wat is dan echt belangrijk? Samen met fotograaf Ringel Goslinga ontmoette schrijfster Cecile Vossen 21 mensen die hierover hun gedachten wilden delen. Hun verhalen zijn samengebracht in *Terugkijken*, verhalen over leven.

'Toen mijn vaders tijd aanbrak om afscheid te nemen van het leven, viel het me op. De blik die zich naar binnen richtte. De onbezorgdheid over zaken die eerst zo belangrijk leken. De laatste goede adviezen aan zijn kinderen. Ik vroeg me af wat er door hem heenging. Hoe keek hij terug op het leven? Wat had hij anders willen doen, nu hij wist dat het straks over en uit was? Filosoof René Gude beschreef treffend uit eigen ervaring hoe die fase aanvoelt. Het is alsof je je speedboot naar de toekomst inwisselt voor een roeibootje. Daarmee roei je verder, met je gezicht naar het verleden.

LAURA (21)

'DE DOOD, ZO DICHTBIJ, VOEGT VEEL
SCHOONHEID TOE AAN ELKE DAG'

CORRIE (78) †

'DOOR HET LEVEN DAT IK HAD,
WEEET IK DAT IK KAN ZIJN WIE IK BEN'

Niet eindeloos de tijd

In die laatste weken met mijn vader groeide het idee om een boek te maken over wat de naderende dood vertelt over het leven. Dat leek mijn vader wel wat. We leven immers vaak alsof we eindeloos de tijd hebben, dus het kon vast geen kwaad om aan de hand van de verhalen van stervenden het leven eens te overdenken. Ik mocht die aanpak best wel een keertje op hem uitproberen. Van dat vraaggesprek is het nooit gekomen.

Toen ik fotograaf Ringel Goslinga en vormgever Sybren Kuiper vertelde over het idee, was gelijk duidelijk: dit boek gaan we maken. Uiteindelijk hebben we 21 mensen geportretteerd die niet meer lang te leven hebben. Met hen terugkijken op het leven leidde tot prachtige gesprekken. Ze vertelden over de beslissingen die ze hadden genomen en over de wendingen in hun leven. Over hoe het leven misschien anders had gekund. Over het verlangen er echt wat van te maken, wat niet altijd was gelukt. En over de zoektocht naar wie je dacht te zijn en eigenlijk bent.

Wat ons zo trof, was hoe de mensen het leven tot op het laatst omarmden. Maar ook hun meebuigen met wat onvermijdelijk is. Het genieten tot op het laatst. En de dankbaarheid voor wat is

geweest. Niemand die zei: als ik de kans krijg wil ik mijn leven overdoen. Zelfs niet als het moeizaam was geweest. 'Het zou mijn leven dan niet meer zijn,' zei iemand, 'want dit leven, met alles wat goed en minder goed ging, dat ben ik.'

Innerlijke eenzaamheid

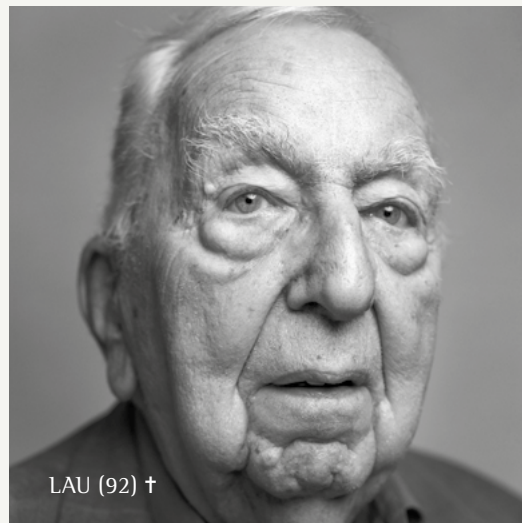
Wat ons ook raakte was de innerlijke eenzaamheid die we soms zagen in die laatste fase: het leven dat doorgaat terwijl het jouwe langzaam stilvalt. En ook het besef dat wat je hebt gedaan in het leven, niet ongedaan valt te maken. Nooit meer. Misschien dat daarom bij sommige gesprekken ook de familie zat; om beter te kunnen begrijpen wat er was gebeurd. We hopen dat de 21 verhalen de adem even doen inhouden en nieuwe gedachten brengen. Want met die bedoeling zijn ze nagelaten: ter inspiratie voor wie achterblijft. Zodat we iets meer begrijpen van het leven – én van onszelf.' 🌀

Uit: Terugkijken, verhalen over leven. Cecile Vossen en Ringel Goslinga. Ten Have, 2015.

JOHN (59) †

'IK KRIJG OP DE VALREEP NOG DE KANS OM TE LATEN ZIEN WIE IK ÉCHT BEN'

LAU (92) †

'WAT JE OOK DOET IN HET LEVEN, JE LAAT EEN ONUITWISBARE INDRUK ACHTER'